

KUUMA-KUNTIEN YKSITYISEN VARHAISKASVATUKSEN OHJAUS-, NEUVONTA- JA VALVONTAKÄSIKIRJA

Toimintaohje yksityisille päiväkodeille ja perhepäivähoidolle:

**Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo,
Tuusula ja Vihti**

Kesäkuu 2019, päivitys 2021

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatuksen järjestäminen	6
3	Varhaiskasvatuksen perusta	8
3.1	Varhaiskasvatuksen järjestäminen ja tavoite	9
3.2	Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset	10
3.2.1	Vastuhenkilö	10
3.2.2	Varhaiskasvatuksen opettaja	11
3.2.3	Varhaiskasvatuksen sosionomi	11
3.2.4	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	12
3.2.5	Perhepäivähoitaja	13
3.2.6	Tilapäinen poikkeaminen kelpoisuusvaatimuksista	13
3.2.7	Oppisopimusopiskelija	13
3.3	Henkilöstömitoitus ja -rakenne	13
3.3.1	Lasten ja kasvattajien välinen suhdeluku	14
3.3.2	Päiväkodin henkilöstön rakenne	14
3.3.3	Osa-aikainen varhaiskasvatus ja esiopetus	14
3.3.4	Tuen tarpeessa olevan lapsen huomioiminen suhdeluvussa	15
3.4	Lapsiryhmät ja varhaiskasvatusympäristö	16
3.4.1	Varhaiskasvatuksen ryhmien muodostaminen ja lapsiryhmäkoko	16
3.4.2	Varhaiskasvatusympäristö sekä toimitilat ja -välineet	16
3.5	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen sekä lasten ja vanhempien osallisuus ja vaikuttaminen	16
3.5.1	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	16
3.5.2	Lasten ja vanhempien osallisuus ja vaikuttaminen	17
3.6	Varhaiskasvatuksen toteuttaminen	17
3.6.1	Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	17
3.6.2	Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat	18
3.6.3	Varhaiskasvatuksen arvioinnin velvoite	18
3.7	Ravinto ja ruokailu	19
3.8	Esiopetuksen toteuttaminen	20
3.9	Tukea tarvitsevan lapsen tuen järjestäminen	22
3.10	Varhaiskasvatuksen tietosuoja	22
3.11	Tietojen tallentaminen tietovarantoon	23
4	Yksityistä varhaiskasvatusta ohjaavaa muuta lainsäädäntöä	23

4.1	Hoidon ja varhaiskasvatuksen järjestäminen kotihoidontuella, yksityisen hoidon tuella tai palvelusetelillä	23
4.2	Rikostaustan selvittäminen	24
4.3	Asiakkaan asema ja oikeudet	24
4.4	Salassapito ja tietojen vaihto	25
5	Muu viranomaisvalvonta ennen toiminnan aloittamista päiväkodissa ja ryhmäperhepäiväkodissa	26
5.1	Rakennusvalvonta	26
5.2	Terveysturvallisuuslain mukaiset vaatimukset, ilmoitus ja tarkastus	27
5.3	Elintarvikelain mukaiset vaatimukset, ilmoitus ja tarkastus	28
5.4	Pelastusviranomaisen suorittama palotarkastus	29
5.5	Kunnan asettamat omat vaatimukset ennen toiminnan aloittamista	30
5.5.1	Päiväkodin toimintasuunnitelma	30
5.5.2	Liiketoimintasuunnitelma	30
5.5.3	Turvallisuussuunnitelma	30
5.5.4	Lääkehoitosuunnitelma	31
5.5.5	Ruokahuollon ja siivouksen järjestäminen	31
6	Perhepäivähoitokodille asetetut vaatimukset ennen toiminnan aloittamista	31
7	Ilmoitukset aluehallintovirastolle	32
7.1	Yksityisen palveluntuottajan ilmoitusmenettely ja tietojen tallettaminen rekisteriin	32
7.2	Ilmoitus vastuuhenkilön ja yhteystietojen vaihtumisesta sekä toiminnan lopettamisesta	33
7.3	Kunnan velvollisuus antaa ilmoitetut tiedot aluehallintovirastolle	34
8	Toiminnan aikainen ohjaus, neuvonta ja valvonta	34
8.1	Valvontakäynnillä läpikäytäviä asioita	35
8.1.1	Perustiedot	35
8.1.2	Täydennyskoulutus	35
8.1.3	Havainnointi	36
8.1.4	Omavalvontasuunnitelma	36
8.1.5	Vakuutukset ja verot	37
8.1.6	Pedagoginen laadun valvonta	37
8.1.7	Muut asiat	38
8.2	Yhteiset tapaamiset	41
8.3	Muut velvoitteet	42
8.3.1	Lapsilistat	42

8.3.2	Toimintasuunnitelma ja –kertomus	42
9	Viranomaisen toimittama tarkastus ja seuraamukset	42
9.1	Tarkastusoikeus ja tarkastuksen toimittaminen	42
9.2	Huomautus, huomion kiinnittäminen, määräyksen antaminen ja varhaiskasvatusrikkomus	43
10	Toiminnan päättäminen	44
11	Asiakkaan velvollisuudet	44
12	Lähteet	45
13	Liitteet	46

1 Johdanto

KUUMA-kuntien varhaiskasvatusjohtajat sopivat 8.9.2017, että KUUMA-kuntien kesken käynnistetään yhteinen yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa hoitavien viranhaltijoiden työryhmä. Työryhmän tavoitteena oli laatia yhteinen valvontakäsikirja, jossa otetaan huomioon sekä päiväkodit että perhepäivähoito. Työryhmä laati tämän käsikirjan vuosien 2017-2018 aikana. Käsikirja päivitettiin 2021.

Valvontakäsikirjalla halutaan yhtenäistää KUUMA-kuntien alueella sijaitsevien yksityisten varhaiskasvatuspalvelun tuottajien valvontaa, ohjausta ja neuvontaa. Tarkoituksena on myös etsiä uusia ja yhtenäisiä menetelmiä yksityisen varhaiskasvatuksen sisällöllisen laadun valvontaan ja ohjaukseen. Painopiste on ennakoivassa valvonnassa. Valvonta perustuu neuvontaan, ohjaukseen ja yhteistyöhön. Valvontakäsikirjan toivotaan selkeyttävän yksityisen varhaiskasvatuksen lakisääteisten veloitteiden noudattamista ja seuranta.

Yksityisten palveluntuottajien näkemysten mukaan ottaminen osaksi työryhmää katsottiin tärkeäksi. Siksi käsikirjaa saivat kommentoida yksityisten päiväkotien johtajat ja varajohtajat. Kaikille KUUMA-kuntien alueella toimiville yksityisille päiväkodeille lähetettiin toukokuussa 2018 sähköpostitse käsikirjalunnon ja pyyntö vastata käsikirjaan liittyvään kyselyyn. Kyselyyn saatiin 27 vastausta. Saatujen vastausten perusteella käsikirjaa muokattiin.

Käsikirjassa käytetään nimitystä varhaiskasvatus koskemaan myös esiopetusta. Jos jokin asia koskee vain jompaakumpaa, siitä mainitaan käsikirjassa erikseen. Jos jokin asia koskee vain perhepäivähoitoa, siitä on käsikirjassa maininta.

Käsikirjaa on laadittu yhteistyössä Kuuma-kuntien yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa hoitavien viranhaltijoiden työryhmässä. Työryhmän puheenjohtajana toimi Järvenpään kaupungin varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Meiju-Leena Heinonen, ja työryhmän jäsenenä oli Järvenpäästä varhaiskasvatuksen esimies Jaana Vilja (8/2018 alkaen), Hyvinkäältä palveluohjauksen koordinaattori Tanja Tiainen (3/2018 asti) ja varhaiskasvatuksen suunnittelija Kirsti Peled (alkaen 4/2018), Keravalta varhaiskasvatusjohtaja Hannele Koskinen (7/2018 asti) ja kasvatuksen ja opetuksen suunnittelija Sari Lehto (8/2018 alkaen), Kirkkonummelta suunnittelija Tarja Kotamäki, varhaiskasvatuksen palveluohjaaja Mirja Toivonen (4/2018 alkaen) ja perhepäivähoidon ohjaaja Sari Siekkinen (8/2018 alkaen), Mäntsälä-Pornainen alueelta päiväkodin johtaja Merja Harmokivi ja päiväkodin johtaja Tiina Korhonen (8/2018 alkaen), Nurmijärveltä palvelutoiminnan suunnittelija Tarja Valimaa-Arotie ja perhepäivähoidon ohjaaja Päivi Benjaminsson (8/2018 alkaen), Sipoosta

suunnittelija Elina Sarin, Tuusulasta varhaiskasvatuksen ohjaaja Vesa Joronen ja perhepäivähoidon ohjaaja Paula Tuulaniemi sekä Vihdistä varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Kirsi Palva-aho. Lisäksi työryhmään on osallistunut Järvenpäästä ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittava opiskelija Minna Vilpponen, joka on osallistunut työryhmän työskentelyyn osana opintojen päättötyötä. Työryhmän asiantuntijoina on toiminut Järvenpään kaupungin avustava lakimies Päivi Siukkola, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen vanhempi palotarkastaja Anette Aschan, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen terveystarkastaja Pia Gummerus, Järvenpään kaupungin rakennusvalvonnan tarkastaja Ville Voima ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston ylitarkastaja Merja Kivistö.

Käsikirja on voimassa KUUMA-kuntien alueella toistaiseksi ja se päivitetään työryhmässä aina tarvittaessa (päivitetty syksyllä 2021).

2 Varhaiskasvatuksen järjestäminen

Varhaiskasvatuslain 5 §:n mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunta voi järjestää varhaiskasvatuslain 5 §:n mukaan varhaiskasvatusta siten, kuin kuntalain (410/2015) 8 ja 9 §:ssä säädetään. Varhaiskasvatuslain (540/2018) 1 §:n mukaan varhaiskasvatustalakea sovelletaan kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan järjestämään tai tuottamaan päiväkotitoimintaan ja perhepäivähoitoon. Varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua päiväkotitoimintaa ja perhepäivähoitoa saa järjestää ja järjestäjälle tuottaa kunta, kuntayhtymä ja tämän lain 9 luvussa tarkoitettu yksityinen palveluntuottaja. Varhaiskasvatuksessa voidaan antaa palvelun käyttäjälle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) mukainen palveluseteli. Hankittaessa palveluja toiselta palveluntuottajalta, kunnan tai kuntayhtymän on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta.

Varhaiskasvatuslain 43 §:n mukaan yksityisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jonka yksityinen henkilö, yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisön perustama liikeyritys tuottaa korvausta vastaan liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla. Yksityinen palveluntuottaja vastaa siitä, että sopimuksen tai hallintopäätöksen perusteella asiakkaalle järjestettävä palvelukokonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset.

Varhaiskasvatuslain 44 §:n mukaan yksityisen palveluntuottajan, joka korvausta vastaan harjoittaa varhaiskasvatustoimintaa, on tehtävä kirjallinen ilmoitus toiminnasta ennen sen aloittamista tai

olennaista muuttamista varhaiskasvatuksesta vastaavalle 50 §:ssä tarkoitetulle kunnan toimielimelle siinä kunnassa, jossa palveluja tuotetaan.

Yksityinen palvelutuottaja ottaa yhteyttä kuntaan, johon se haluaa perustaa varhaiskasvatusyksikön. Yhteyttä ottaneen yrittäjän ja kunnan yksityisen varhaiskasvatustoiminnan valvonnasta vastaavan viranomaisen kesken sovitaan tapaaminen. Keskusteluissa varmistetaan yrittäjän riittävä osaaminen ja taidot varhaiskasvatusyksikön perustamista ja toiminnan toteuttamista varten. Yrittäjän tulee kertoa esimerkiksi toimintansa pedagoginen tausta. Palveluntuottajalle selvitetään, mitä seuraamuksia tulee rikkomuksista tai lakien ja asetusten noudattamatta jättämisestä.

Jokaisella lapsella on oikeus saada turvallista ja laadukasta varhaiskasvatusta. Kunnan määräämä viranhaltija ohjaa, neuvoo ja valvoo yksityisiä varhaiskasvatuspalvelujen tuottajia ja heidän tuottamaansa palvelua eri tavoin. Käsikirjassa tästä käytetään nimitystä valvontaviranomainen. Kunnat voivat määritellä, mitä nimeä käyttävät valvonta-, ohjaus- ja neuvontakäynneistään. Käsikirjassa käytetään nimitystä valvontakäynti.

Jos kunnassa on käytössä palveluseteli, yrittäjä voi hakeutua palvelusetelituottajaksi kyseiselle kunnalle. Kunnan palvelusetelisääntökirjassa määritellään tarkemmat vaatimukset palvelusetelipäiväkodille. Palvelusetelituottajaksi hakeudutaan kunnan määrittelemällä tavalla. Yrittäjä toimittaa hakemuksen tarvittavine liitteineen kyseisen kunnan varhaiskasvatuspalveluihin. Jokaisella kunnalla on oma käytäntö palvelusetelituottajaksi hakeutumisessa. Tarkemman ohjeistuksen saamiseksi, yrittäjän tulee olla yhteydessä sen kunnan valvontaviranomaiseen, johon palvelua perustetaan.

Sujuvan yhteistyön muodostamiseksi yksityisen varhaiskasvatuspalveluntuottajan tulee ilmoittaa kunnan valvontaviranomaiselle kaikista olennaisista toimintaan vaikuttavista muutoksista.

Varhaiskasvatuksen ohjaus ja valvonta

Kunnalle varhaiskasvatuslaissa säädetyistä tehtävistä huolehtii yksi tai useampi kunnan määräämä monijäseninen toimielin. Toimielimen tehtävänä on myös edustaa kuntaa, valvoa sen oikeutta ja käyttää puhevaltaa lasten varhaiskasvatuksen yksilöllistä toimeenpanoa koskevissa asioissa ja tehdä sen puolesta näissä asioissa sopimukset ja muut oikeustoimet. Toimielimen laissa säädettyä päätösvaltaa ja oikeutta puhevallan käyttämiseen voidaan kuntalaisissa tarkoitetulla hallintosäännöllä siirtää toimielimen alaisille viranhaltijoille. (Varhaiskasvatuslaki 50 §.)

Varhaiskasvatustalain 51 §:n mukaan varhaiskasvatuksen yleinen suunnittelu, ohjaus ja seuranta kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriölle. Varhaiskasvatuksen alueellinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat aluehallintovirastolle. Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ohjaa aluehallintovirastojen toimintaa niiden toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja ratkaisukäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi varhaiskasvatuksen ohjauksessa ja valvonnassa. Lisäksi Valvira ohjaa ja valvoo varhaiskasvatusta myös muissa tapauksissa. (Varhaiskasvatustalain 51 §.)

Varhaiskasvatustalain 52 §:n mukaan varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisia ovat kunnan tai kuntayhtymän järjestämän ja tuottaman varhaiskasvatuksen osalta aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisia ovat yksityisen palveluntuottajan järjestämän ja tuottaman varhaiskasvatuksen osalta aluehallintovirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto sekä varhaiskasvatustalain 50 §:ssä tarkoitettu kunnan toimielin tai sen määräämä viranhaltija.

Ennakoivalla valvonnalla pyritään varhaiskasvatuksen laadun yhtenäisyyteen ja varmistamiseen. Kunta huolehtii siitä, että palveluntuottajat saavat tarvittavat tiedot ajankohtaisista valtakunnallisista muutoksista. Palveluntuottaja toimii kunnan antamien ohjeistusten mukaisesti.

3 Varhaiskasvatuksen perusta

Varhaiskasvatustalain palveluja tuottavan yrittäjän on noudatettava varhaiskasvatusta ohjaavia lakeja ja asetuksia. Varhaiskasvatustalain (540/2018) on varhaiskasvatuksen toimintaa keskeisimmin ohjaava säännös. Lisäksi toimintaa ohjaavat erilaiset velvoittavat määräykset, kuten valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018), varhaiskasvatustalain suunnitelman perusteet (2018) ja esiopetuksen opetustalain suunnitelman perusteet (2014).

Varhaiskasvatuksen järjestäjä voi tarjota varhaiskasvatustalain palvelua, joka perustuu vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi Steiner-, Montessori-, Freinet- ja Reggio Emilia -pedagogiikat tai tiettyyn katsomukseen perustuva varhaiskasvatustalain palvelu. Kaikessa varhaiskasvatustalain kessä noudatetaan laissa, sopimuksissa ja näissä perusteissa varhaiskasvatustalain asetettuja yleisiä tavoitteita ja toimintaperiaatteita. Nämä tavoitteet ja toimintaperiaatteet koskevat myös vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatustalain. (Varhaiskasvatustalain suunnitelman perusteet 2018, 55.)

3.1 Varhaiskasvatuksen järjestäminen ja tavoite

Varhaiskasvatustilain (540/2018) 1 §:ssä säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatukseen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatustilain 3 §:n mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan tulee täyttää nämä edellä mainitut lain tavoitteet. Palveluntuottaja vastaa siitä, että se täyttää jokaisen asiakkaanaan olevan lapsen kohdalla varhaiskasvatustilain kaikki tavoitteet.

3.2 Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan on huolehdittava, että varhaiskasvatuksessa on riittävä määrä varhaiskasvatustilain (540/2018) 6 luvussa säädettyä eri kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä, jotta varhaiskasvatukselle säädetty tavoitteet voidaan saavuttaa ja jotta myös vammaisten ja muiden lasten tuen tarpeisiin vastataan. Lisäksi varhaiskasvatuksessa voi olla lasten tarpeet ja varhaiskasvatuksen tavoitteet huomioiden myös muuta henkilöstöä. (Varhaiskasvatustilain 25 §).

Henkilöstön kelpoisuuksissa noudatetaan varhaiskasvatustilain 74-75 §:n siirtymäsäännöksiä.

3.2.1 Vastuuhenkilö

Varhaiskasvatustilain 45 §:n mukaan yksityisen palveluntuottajan on nimettävä päiväkodille varhaiskasvatustilain 31 §:ssä tarkoitettu toiminnasta vastaava johtaja ja perhepäivähoitoon 29 §:ssä säädetyn kelpoisuusvaatimuksen täyttävä vastuuhenkilö, jotka vastaavat siitä, että varhaiskasvatuksen järjestämispaikka ja siellä toteutettava varhaiskasvatus täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Päiväkodin vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksena on varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus ja riittävä johtamistaito. 1.8.2030 alkaen päiväkodin johtajan pätevyysvaatimuksena on kasvatustieteen maisterin tutkinto. 1.9.2018 jälkeen päiväkodin johtajaksi palkattu kasvatustieteen kandidaatti tai sosionomi (AMK) ei ole enää pätevä toimimaan päiväkodin johtajana (vastuuhenkilö) 1.8.2030 alkaen, ellei hän ole suorittanut siihen mennessä kasvatustieteen maisterin tutkintoa.

Päiväkodinjohtajan tulee tosiasiallisesti pystyä hoitamaan kaikki vastuuhenkilön tehtävät. Kunta voi tarvittaessa pyytää tarkemman selvityksen vastuuhenkilön tehtävänkuvasta- ja laajuudesta.

Vastuuhenkilön vastuut ja tehtävät varhaiskasvatustilain mukaan (esimerkkejä)

- Varhaiskasvatuksen tavoitteet (3 §)
- Lapsen edun ensisijaisuus (4 §)
- Monialainen yhteistyö ja kehittäminen (7 §)
- Varhaiskasvatustilainympäristö (10 §)

- Ravinto ja ruokailu (11 §)
- Osallisuus ja vaikuttaminen (20 §)
- Varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen vasu (22 § & 23 §)
- Henkilöstömitoitus, ryhmäkoko ja täydennyskoulutus (Luku 7)

3.2.2 Varhaiskasvatuksen opettaja

Kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen opettajan tehtäviin on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy varhaiskasvatuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot, joista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, tai jota on täydennetty mainituilla opinnoilla. (Varhaiskasvatuslaki 26 §.)

Koska varhaiskasvatuslain mukaan henkilöstön kelpoisuuksissa noudatetaan varhaiskasvatuslain 74-75 §:n siirtymäsäännöksiä, niin toistaiseksi on vielä voimassa kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen opettajan tehtäviin vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy varhaiskasvatuksen opettajan koulutus, taikka sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot sen laajuisina kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään (laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005) 7 §.

3.2.3 Varhaiskasvatuksen sosionomi

Kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin on vähintään sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot, joista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, tai sosionomin tutkinto, jota on täydennetty mainituilla opinnoilla. (Varhaiskasvatuslaki 27 §.)

Esiopetusta antavan varhaiskasvatuksen opettajan pätevyys

Kun päiväkodissa järjestetään perusopetuslain mukaista esiopetusta, on esiopetusta antavan opettajan täytettävä opetustoimen henkilöstön vaatimuksista annetun asetuksen (986/1998) 7 §:ssä asetetut vaatimukset. Esiopetusta on kelpoinen antamaan henkilö, joka on tämän asetuksen mukaan kelpoinen antamaan luokanopetusta.

Opetusryhmälle, johon ei kuulu perusopetusta saavia oppilaita, esiopetusta on kelpoinen antamaan myös henkilö, joka on suorittanut:

- 1) soveltuvan kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon ja tutkintoon sisältyvinä tai erillisinä joko yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut opinnot tai kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen 11 §:ssä tarkoitetut 35 opintoviikon laajuiset ammatillisia valmiuksia antavat opinnot; taikka
- 2) lastentarhanopettajan tutkinnon.

Opetusryhmälle, johon ei kuulu perusopetuksen oppilaita, esiopetusta on kelpoinen antamaan myös henkilö, joka 1 päivänä elokuuta 2000 toimii tai viimeisen kolmen vuoden aikana ennen mainittua päivää on yhteensä vähintään vuoden ajan toiminut sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen (804/1992) 4 §:ssä tarkoitetuissa päiväkodin johtotehtävissä tai päivähoidon laajaa tietoutta edellyttävissä hoito-, huolenpito-, kasvatus-, opetus- tai kuntoutustehtävissä ja joka on suorittanut sosiaalikasvattajan opistoasteisen tutkinnon. Lisäksi edellytetään, että henkilö, joka täyttää edellä todetut edellytykset, on suorittanut yliopiston tai sen kanssa yhteistyössä toimivan muun koulutuksen järjestäjän ennen vuotta 2004 järjestämät, opetusministeriön hyväksymät 15 opintoviikon laajuiset esiopetuksen opinnot.

Opetusryhmälle, johon ei kuulu perusopetuksen oppilaita, esiopetusta on kelpoinen antamaan myös henkilö, joka on vuoden 1995 jälkeen suorittanut sosiaalikasvattajan tai sosiaalialan ohjaajan opistoasteisen tutkinnon taikka sosionomin tutkinnon (AMK) ja jonka tutkintoon sisältyy varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opintoja yhteensä vähintään 50 opintoviikkoa ja joka on mainitun tutkinnon lisäksi suorittanut edellä tarkoitetut esiopetuksen opinnot. Jos henkilöllä, joka on suorittanut tässä momentissa tarkoitetun sosiaalikasvattajan tai sosiaalialan ohjaajan tutkinnon, ei ole 3 momentissa tarkoitettua työkokemusta, esiopetuksen opinnot ovat kuitenkin laajuudeltaan 20 opintoviikkoa. Henkilön, joka on suorittanut tässä momentissa tarkoitetun sosionomin tutkinnon, tulee olla valittu ammattikorkeakouluun viimeistään vuonna 1999.

3.2.4 Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

Kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävään on kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto tai muu vastaava soveltuva tutkinto, joihin sisältyy tai joita on täydennetty riittävän laajoilla lasten hoidon, kasvatuksen ja opetuksen tutkinnoilla

(Varhaiskasvatuslaki 28 §). Muu soveltuva koulutus on esimerkiksi lastenohjaaja tai vanhoista tutkinnoista päivähoitaja.

3.2.5 Perhepäivähoitaja

Kelpoisuusvaatimuksena perhepäivähoitajan tehtäviin on tehtävään soveltuva ammattitutkinto tai muu alalle soveltuva koulutus (Varhaiskasvatuslaki 29 §). Kunta määrittää muun alalle soveltuvan riittävän koulutuksen perhepäivähoitajan työhön.

3.2.6 Tilapäinen poikkeaminen kelpoisuusvaatimuksista

Varhaiskasvatuslain 33 §:n mukaan, jos varhaiskasvatuksessa toimivan 26-32 §:ssä säädetyn henkilöstön tehtävään ei saada henkilöä, jolla on säädetty kelpoisuus, tehtävään voidaan ottaa enintään vuoden ajaksi kerrallaan henkilö, jolla suoritettujen opintojen perusteella on riittävät edellytykset ja tehtävän edellyttämä taito tehtävän hoitamiseen.

Epäpätevä henkilö voi siis toimia korkeintaan vuoden epäpäteväna kasvattajan sijaisena, jos kelpoisuuden omaavia henkilöitä ei ole tarjolla. palveluntuottajan on pyydettyessä todistettava, ettei palkattuna olevan epäpäteväna henkilön tilalle ole ollut päteviä hakijoita. Epäpätevää henkilöä ei voida perusteetta ketjuttaa kasvattajan tehtävissä.

3.2.7 Oppisopimusopiskelija

Oppisopimussuhteessa oleva työntekijä ei voi toimia päiväkodissa kasvattajana, jollei hänellä ole ennestään jotain muuta tutkintoa, joka antaa kelpoisuuden varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatustehtäviin. Esimerkiksi perhepäivähoitaja (perhepäivähoitajan ammattitutkinto) ei ole kelpoinen varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviin. Varhaiskasvatuslaki ei mahdollista opiskelijan työskentelyä ikään kuin kelpoisena työntekijänä opintojen loppuvaiheessakaan tai aiemman työkokemuksen perusteella.

3.3 Henkilöstömitoitus ja -rakenne

Varhaiskasvatuslain 35 §:n mukaan päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla varhaiskasvatuksessa olevien lapsien määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämäänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä henkilöitä, joilla on varhaiskasvatuslaissa säädetty varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai lastenhoitajan ammatillinen kelpoisuus.

3.3.1 Lasten ja kasvattajien välinen suhdeluku

Valtioneuvoston asetuksen varhaiskasvatuksesta (753/2018) 1 §:n mukaan päiväkodissa tulee kasvatusta-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on varhaiskasvatuslain 26-28 §:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus enintään seitsemää enemmän kuin viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Enintään neljää alle kolmivuotiaasta lasta kohden tulee päiväkodissa kasvatusta-, opetus- ja hoitotehtävissä samoin olla vähintään yksi henkilö, jolla on edellä säädetty ammatillinen kelpoisuus.

Päiväkodissa voidaan poiketa 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluvuista, jos lasten keskimääräiset varhaiskasvatuspäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toimintapäivät. Poikkeaminen voi tapahtua siten, ettei lapsia ole muutoin kuin lyhytaikaisesti yhtäaikaisesti päiväkodissa enempää kuin suhdeluku edellyttää. Lisäksi 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluvuista voidaan poiketa tilapäisesti ja lyhytaikaisesti laajennettaessa lapsen varhaiskasvatusaikaa 17 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla. Poikkeaminen 35 §:ssä tarkoitetusta suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.

Päiväkodilla tulee olla suunnitelma tilapäisen henkilöstön käytöstä.

3.3.2 Päiväkodin henkilöstön rakenne

Päiväkodissa kasvatusta-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta varhaiskasvatuslain 35 §:ssä tarkoitetusta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. (Varhaiskasvatuslaki 37 §.)

3.3.3 Osa-aikainen varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksesta annetun asetuksen 1 §:n 2 momentin mukaan päiväkodissa tulee kasvatusta-, opetus ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on 1 momentissa mainittu ammatillinen kelpoisuus enintään 13 enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden.

Osa-aikaisessa (enintään viisi tuntia päivässä) varhaiskasvatuksessa olevien lasten tulee olla omassa ryhmässään erillään kokopäiväryhmästä, jotta 1:13 suhdelukua voidaan käyttää. Jos lapsi tarvitsee esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta, esiopetusaikaa ja varhaiskasvatusaikaa ei voida katsoa osa-aikaiseksi ryhmäksi, vaan silloin tulee käyttää 1:7 suhdelukua.

3.3.4 Tuen tarpeessa olevan lapsen huomioiminen suhdeluvussa

Varhaiskasvatustilain 35 §:n mukaan, jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammaisen tai muuten tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka varhaiskasvatustilain 35 § 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa.

3.3.5 Perhepäiväkoti

Varhaiskasvatuksesta annetun asetuksen (753/2018) 2 §:n mukaan perhepäiväkodissa voidaan samanaikaisesti järjestää varhaiskasvatusta enintään neljälle lapselle mukaan luettuina perhepäivähoitajan omat lapset, jotka eivät vielä ole perusopetuksessa. Lisäksi voidaan järjestää varhaiskasvatusta yhdelle perusopetuslain (628/1998) mukaista esiopetusta saavalle lapselle, perusopetuksen aloittaneelle lapselle tai sellaiselle kunnan järjestämässä enintään viisi tuntia päivässä kestävässä varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle, joka aloittaa perusopetuksen toimintavuotta seuraavana vuonna. Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, perhepäiväkodissa kaksi hoitajaa voi samanaikaisesti järjestää varhaiskasvatusta enintään kahdeksalle lapselle ja lisäksi kahdelle 1 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetulle lapselle. Erityisistä syistä ja huomioon ottaen paikalliset olosuhteet kolme hoitajaa voi järjestää varhaiskasvatusta samanaikaisesti enintään kahdelletoista lapselle. Kun perhepäiväkodissa järjestetään varhaiskasvatusta samanaikaisesti useammalle lapselle kuin 2 momentissa säädetään, tulee yhdellä perhepäivähoitajalla olla vähintään varhaiskasvatustilain 28 §:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus. (Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 753/2018.)

3.4 Lapsiryhmät ja varhaiskasvatusympäristö

3.4.1 Varhaiskasvatuksen ryhmien muodostaminen ja lapsiryhmäkoko

Varhaiskasvatuksen ryhmät tulee muodostaa ja tilojen suunnittelu ja käyttö järjestää siten, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa (Varhaiskasvatuslaki 34 §). Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa varhaiskasvatuslain 35 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilöä vastaava määrä lapsia (Varhaiskasvatuslaki 35 §).

3.4.2 Varhaiskasvatusympäristö sekä toimitilat ja -välineet

Varhaiskasvatuslain 10 §:n mukaan varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys. Sisätilan pinta-alasuositus on noin 7 m²/lapsi. Pihalla suositus on noin 20 m²/lapsi (jos lähellä on esimerkiksi puisto, pienempi tila riittää).

3.5 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen sekä lasten ja vanhempien osallisuus ja vaikuttaminen

3.5.1 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuslain 23 §:n mukaan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen. (Varhaiskasvatuslaki 23 §.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön ja lapsen huoltajien kanssa. Sen laatimiseen osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt. Päiväkodeissa sen laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta. Lapsen mielipide

on selvitettävä ja otettava huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista sekä lapsen tuen tarvetta, riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Tätä useammin se on tarkistettava, jos lapsen tarpeet sitä edellyttävät. (Varhaiskasvatuslaki 23 §.) Lasten varhaiskasvatussuunnitelmat voidaan tarkistaa valvontakäyntien yhteydessä

3.5.2 Lasten ja vanhempien osallisuus ja vaikuttaminen

Varhaiskasvatuslain 20 §:n mukaan lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Lapsen huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Lapsille ja hänen huoltajille on toimipaikassa järjestettävä säännöllisesti mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin.

3.6 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

Varhaiskasvatuslain 51 §:n mukaan varhaiskasvatukseen liittyviä asiantuntijaviraston tehtäviä hoitaa Opetushallitus.

3.6.1 Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Opetushallitus määrää varhaiskasvatuslakiin perustuen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoituksena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa, toteuttaa varhaiskasvatuslaissa säädettyjä varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä ohjata varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lapsen vanhempien ja muiden huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Opetushallitus valmistelee perusteet yhteistyössä tarvittavien tahojen kanssa (Varhaiskasvatuslaki 21 §).

3.6.2 Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat

Kunta, kuntayhtymä ja yksityinen palveluntuottaja laatii valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman. Suunnitelmat voidaan laatia palvelujen tuottaja-, yksikkö-, ryhmä- tai toimintamuotokohtaisesti, ja siinä otetaan huomioon pedagogiset painotukset ja muut varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta merkitykselliset valtakunnallisia varhaiskasvatuksen perusteita täydentävät seikat. (Varhaiskasvatuslaki 22 §.)

Yksityisen varhaiskasvatuspalvelujen tuottajan tulee noudattaa valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Palveluntuottajan tulee noudattaa kunnan ohjeistuksen mukaisesti joko kuntakohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa tai kunnan hyväksymää palveluntuottajakohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa.

3.6.3 Varhaiskasvatuksen arvioinnin velvoite

Varhaiskasvatuslain 24 §:n mukaan varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata varhaiskasvatuslain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset tulee julkistaa. (Varhaiskasvatuslaki 24 §.)

Yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjän on toteutettava itsenäisesti varhaiskasvatuksen arviointia. Yksityisen palveluntuottajan edellytetään osallistumaan myös kunnan ja valtakunnallisten eri toimijoiden toteuttamiin arviointeihin (esim. Opetushallitus ja Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi).

Yksityiseltä palveluntuottajalta edellytetään asiakastyytyväisyyskyselyn tekemistä säännöllisesti. Valvontaviranomainen voi edellyttää tulosten raportointia kunnalle.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) julkaisi 26.10.2018 varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset –asiakirjan (Vlasov, Salminen, Repo, Karila, Kinnunen, Mattila, Nukarinen, Parrila ja Sulonen 2018). Asiakirja luo perustan varhaiskasvatuksen rakenteen ja sisällön arvioimiseksi sekä kansallisella että paikallisella tasolla. Asiakirjan tarkoituksena on tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja yksityisiä palveluntuottajia laadunhallintaan liittyvän itsearvioinnin toteuttamisessa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti sekä tarjota välineitä varhaiskasvatuksen

rakenteelliselle ja sisällölliselle arvioinnille. Asiakirja sisältää tutkimuskoonnin siitä, mistä varhaiskasvatuksen laatu muodostuu sekä tutkimuksesta johdetut suomalaisen varhaiskasvatuksen laadun indikaattorit. Laadun arviointi ja toiminnan kehittäminen edellyttää järjestäjiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta toimivaa laadunhallintajärjestelmää.

3.7 Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus (1.8.2021 alkaen)

Varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan on toimittava siten, että lapsen varhaiskasvatus toteutetaan varhaiskasvatuslaissa edellytetyllä tavalla. Varhaiskasvatuksen opettajan, lastenhoitajan ja erityisopettajan on ilmoitettava viipymättä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle (päiväkodin johtaja), jos hän tehtävissään huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Ilmoitus tulee tehdä kirjallisesti. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on laadittava kirjallisena ja pidettävä julkisesti nähtävillä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Toimenpiteet ilmoituksen johdosta

Ilmoituksen vastaanottaneen varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavan henkilön tulee ilman aiheetonta viivytystä käynnistää tarvittavat toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei pystytä itsenäisesti poistamaan varhaiskasvatuksen toimipaikassa, on varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan annettava asiassa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan on ilmoitettava asiasta edelleen aluehallintovirastolle tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei toimenpiteistä huolimatta poisteta. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä asian käsittelemiseksi aluehallintovirastossa tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastossa. Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin varhaiskasvatuslain 58 §:ssä säädetään.

Ilmoituksen tehneellä henkilöllä on kohtuullisen ajan kuluessa oikeus saada tietää mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta on ryhdytty. Jos varhaiskasvatustoimintaa epäkohdan tai

ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi muutetaan ja muutoksella on erityistä merkitystä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta, on toiminnan muutoksesta ilmoitettava muutoksen kohteena olevan lapsen vanhemmalle tai muulle huoltajalle.

Kunnilla voi olla erilaisia toimintamalleja ilmoitusvelvollisuuden toteuttamiseen ja siihen kenelle epäkohtailmoitus osoitetaan. (Varhaiskasvatuslaki 57 a §)

3.7 Ravinto ja ruokailu

Varhaiskasvatuslain 11 §:n mukaan varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto. Ruokailu järjestetään ohjatusti kaikille läsnä oleville lapsille. (Varhaiskasvatuslaki 11 §.) Tarjotun ruuan terveellisyyttä ja täysipainoisuutta määrittävät annetut ruoka- ja ravintoainekohtaiset suositukset. Terveyttä ja iloa ruoasta – varhaiskasvatuksen ruokailusuositus (2018) ottaa huomioon lasten terveyden ja ravitsemuksen tavoitteet ja toteutuksen (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-992-7>). Suosituksen sisältö pohjautuu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatuksessa tämä on suositus lasten ruokailun ja ruokakasvatuksen toteuttamisessa, kehittämisessä, seurannassa ja arvioinnissa.

3.8 Esiopetuksen toteuttaminen

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on perusopetuslain (628/1998) mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan ja esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat erityisesti perusopetuslaki ja -asetus sekä esiopetuksen tavoitteiden määrittävä valtioneuvoston asetus. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on edistää laadukkaan ja yhtenäisen esiopetuksen yhdenvertaista toteutumista koko maassa. Perusteet on päätös esiopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön yhteistyöstä sekä oppilashuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 8.)

Perusopetuslain (628/1998) 16 a ja 17 a §:n mukaan esiopetuksessa olevalla lapsella on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä suotuisan kehityksen ja oppimisen edellyttämää tukea jokaisena esiopetuksen työpäivänä (Perusopetuslaki 628/1998). Perusopetuslain 15 §:n 1 momentin mukaan opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen

esiopetuksen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee esiopetuksen järjestämistä kaikissa esiopetuksen yksiköissä. Paikallisessa opetussuunnitelmassa huomioidaan paikalliset erityispiirteet ja muut paikalliset suunnitelmat.

Opetushallituksen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten kasvua ja oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman. Oppimissuunnitelma on laadittava, mikäli lapsi saa tehostettua tukea. Erityisen tuen piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.) Kunta velvoittaa yksityisiä päiväkotia laatimaan kaikille esiopetusikäisille lapsille esiopetuksen oppimissuunnitelman.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013) säädetään esiopetuksessa olevien lasten oikeudesta oppilashuoltoon. Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan tässä laissa toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan tässä laissa yksittäiselle opiskelijalle annettavia terveydenhuollon palveluja; opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja; monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa; ja laissa jäljempänä 10 §:ssä tarkoitettuja koulutuksen järjestäjän järjestämiä sosiaali- ja terveystalvveluja. Monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan 14 §:n 4 momentissa tarkoitettussa monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja siitä laaditaan opiskeluhuoltokertomus.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa esiopetusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on esiopetuksen laadun kehittäminen ja lasten oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja sitä tarkentavan vuosittaisen suunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi ovat osa arviointitehtävää ja siihen perustuvaa kehittämistä. (Perusopetuslaki 21 §.)

Yksityisen palveluntuottajan, joka järjestää esiopetusta, on noudatettava esiopetusta ohjaavaa lainsäädäntöä, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita sekä muita toimintaa ohjaavia säännöksiä.

3.9 Tukea tarvitsevan lapsen tuen järjestäminen

Varhaiskasvatustilain (540/2018) 3 §:n 7 kohdan mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä. Varhaiskasvatustilain 7 §:n mukaan lapsen oikeuteen saada kehityksensä ja hyvinvointinsa tueksi sosiaali- ja terveydenhuollon tukitoimia ja palveluja, sovelletaan useita lakeja. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan on tarpeen mukaan toimittava yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavien tahojen kanssa lapsen tarvitseman tuen ja palvelujen kokonaisuuden arvioimiseksi, suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Yhteydenotosta sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi säädetään sosiaalihuoltolain 35 §:ssä. (Varhaiskasvatustilain 7 §.)

Yksityiset päiväkodit vastaavat varhaiskasvatustilain ja perusopetustilain mukaisista tuen järjestämisen palveluista lapsille. Kunnilla voi olla erilaisia käytäntöjä tuen järjestämiseksi. Yksityiset päiväkodit voivat esimerkiksi puhelimitse konsultoida kunnan asiantuntijoita, varhaiskasvatuksen erityisopettajia ja S2-opettajia.

Yksityisten päiväkotien on noudatettava varhaiskasvatustilain ja perusopetustilain säännöksiä sekä kyseessä olevan kunnan varhaiskasvatustilain ja esiopetuksen opetussuunnitelmassa kuvattua toimintatapaa lasten tuen järjestämisestä.

Tuen järjestämisestä varhaiskasvatus- ja esiopetusikäiselle lapselle vastaa aina yksityinen päiväkodi. Kuntakohtaisesti on määritelty, miten tukea tarvitsevan lapsen palvelun järjestämistä tuetaan. Esimerkiksi kunnat, joissa on käytössä palveluseteli, yksityiset päiväkodit voivat hakea tukea tarvitsevalle lapselle korotettua palveluseteliä.

3.10 Varhaiskasvatuksen tietosuojat

Palveluntuottaja noudattaa voimassa olevien tietosuojalainsäädännön edellyttämiä menettelytapoja ja henkilötietojen käsittelyä ja suojaamista koskevia säännöksiä. Palveluntuottaja vastaa siitä, että palvelu on kulloinkin voimassa olevan tietosuojalainsäädännön ja sopimuksen vaatimusten mukainen, ottaen erityisesti huomioon, mitä sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta on

säädetty. Kunta on rekisterinpitäjä. Palveluntuottaja noudattaa henkilötietojen käsittelijänä säädösten edellyttämiä ehtoja henkilötietojen käsittelyssä. Kunta laatii palveluseteli- ja ostopalvelupäiväkotien kanssa tietosuojasopimuksen.

3.11 Tietojen tallentaminen tietovarantoon

Varhaiskasvatuslain 13 luvussa säädetään varhaiskasvatuksen tietovarannosta, siihen tallettavista tiedoista, talletettavien tietojen välittämisestä sekä tietovarantoon liittyvistä sähköisistä palveluista. Kunnalla, kuntayhtymällä ja yksityisen palvelun tuottajalla on velvollisuus tallentaa tietovarantoon varhaiskasvatuslain 70 §:ssä tarkoitetut tiedot tuottamansa palvelun osalta. Opetushallitus tuottaa tietovarantoon tallennetuista tiedoista vuosittain varhaiskasvatuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin, tutkimuksen ja muun seurannan sekä ohjauksen tietoineistoja siten kuin opetus- ja kulttuuriministeriö määrää. (Varhaiskasvatuslaki 65, 68-69 §.)

Kuntakohtaisesti sovitaan palvelusetelillä ja ostopalvelussa olevien lasten tietojen tallentamisesta. Yksityisen palveluntuottajan on tallennettava 70 §:n 2 momentissa tarkoitetut henkilöstöä koskevat tiedot sekä 70 §:n 4 momentissa tarkoitetut huoltajia koskevat tiedot varhaiskasvatuksen tietovarantoon 1.9.2020 lukien. (Varhaiskasvatuslaki 76 §.)

4 Yksityistä varhaiskasvatusta ohjaavaa muuta lainsäädäntöä

4.1 Hoidon ja varhaiskasvatuksen järjestäminen kotihoidontuella, yksityisen hoidon tuella tai palvelusetelillä

Varhaiskasvatuslain 14 §:n mukaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, jotka eivät valitse kunnan järjestämää varhaiskasvatuspaikkaa, on lapsen muulla tavalla tapahtuvan hoidon tai varhaiskasvatuksen järjestämiseksi oikeus lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaiseen tukeen mainitussa laissa tarkemmin säädettävällä tavalla. Laissa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996) säädetään taloudellisista etuuksista, joilla tuetaan lapsen vanhempia ja muita huoltajia lapsen hoidon järjestämisessä sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa. Tämän lain mukaan maksettavia etuuksia ovat esimerkiksi hoitoraha, hoitolisä ja lasten yksityisen hoidon tuki sekä kuntalisä. Kuntalisä on kuntakohtainen, ja sen maksaminen ja määrä perustuvat kunnan omaan päätökseen.

Varhaiskasvatuksessa voidaan antaa palvelun käyttäjälle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) mukainen palveluseteli (Varhaiskasvatuslaki 5 §).

Palvelusetelillä tarkoitetaan kunnan sitoumusta suorittaa ennalta määräämä rahamäärä palvelujen tuottajalle niiden kustannusten korvaamiseksi, joita palvelujen tuottajalle on aiheutunut asiakkaalle tuotetusta palvelusta. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009) säätelee palvelusetelin käyttöä. Hyväksytty palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan kyseisen kunnan palvelusetelisääntökirjaa, jossa on määritelty tarkemmat toiminnan vaatimukset.

4.2 Rikostaustan selvittäminen

Yksityisellä palveluntuottajalla on velvollisuus selvittää työntekijöidensä rikostausta ennen työsuhteen alkamista. Rikosrekisteriote tulee olla uudempi kuin kuusi kuukautta vanha. (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002.) Ennen päiväkodin toiminnan aloittamista tai vastuuhenkilön vaihtumista, kunnan valvontaviranomainen pyytää nähtäväksi päiväkodin vastuuhenkilön rikosrekisteriotteen. Yksityistä perhepäivähoitoa valvova viranomainen pyytää nähtäväksi yksityiseksi perhepäivähoitajaksi aikovan henkilön rikosrekisteriotteen ennen toiminnan aloittamista.

4.3 Asiakkaan asema ja oikeudet

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 24 §:ssä tarkoitetun kunnan sosiaaliamiehen tehtävänä on myös varhaiskasvatuksen osalta neuvoa asiakkaita tämän lain soveltamiseen liittyvissä asioissa, avustaa asiakasta muistutuksen tekemisessä, tiedottaa asiakkaan oikeuksista, toimia muutenkin asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi sekä seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa ja antaa siitä selvitys vuosittain kunnanhallitukselle. (Varhaiskasvatuslaki 53 § 2 mom.)

Varhaiskasvatuksen laatuun tai siihen liittyvään kohteluun tyytymättömällä lapsen vanhemmalla tai muulla huoltajalla on oikeus tehdä muistutus toiminnasta vastaavalle päiväkodin johtajalle, toimipaikan vastuuhenkilölle tai varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle. Toimipaikan on tiedotettava asiakkailleen muistutusoikeudesta riittävällä tavalla sekä järjestettävä muistutuksen tekeminen asiakkaalle mahdollisimman vaivattomaksi. Muistutus tulee tehdä pääsääntöisesti kirjallisesti. Muistutus voidaan tehdä myös suullisesti erityisestä syystä. Muistutus on kirjattava ja käsiteltävä asianmukaisesti ja siihen on annettava kirjallinen vastaus kohtuullisessa ajassa muistutuksen tekemisestä. Muistutukseen annettuun vastaukseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Muistutuksen tekeminen ei rajoita oikeutta hakea muutosta siten kuin siitä erikseen säädetään. Muistutuksen tekeminen ei myöskään vaikuta oikeuteen kannella asiastaan valvoville viranomaisille. (Varhaiskasvatuslaki 54 §.)

Kanteluun sovelletaan, mitä hallintolain 8 a luvussa säädetään hallintokantelusta. Jos asiassa ei ole tehty muistutusta ja valvontaviranomainen arvioi, että kantelu on tarkoituksenmukaisinta käsitellä muistutuksena, viranomainen voi siirtää asian asianomaiseen toimipaikkaan tai varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan käsiteltäväksi. Siirto on tehtävä välittömästi arvion tekemisen jälkeen. Siirrosta on ilmoitettava kantelun tekijälle. Toimipaikan on annettava tieto siirrettyyn asiaan annetusta vastauksesta siirron tehneelle valvontaviranomaiselle. Jos asia siirretään, kantelun tutkimatta jättämisestä ei tehdä päätöstä. (Varhaiskasvatuslaki 54 §.)

Palveluntuottaja kuvaa kirjallisesti palautejärjestelmän omavalvontasuunnitelmassa. Menettelytavoista sovittaessa on hyvä korostaa, että asiakkaita tulisi ensisijaisesti ohjata selvittämään tilannetta heidän asiaansa hoitaneiden henkilöiden tai tarvittaessa esimiesten kanssa heti, kun ongelma ilmenee. Jos ongelmat eivät ratkea keskustelemalla, asianomaisen toimintayksikön henkilökunnan ja sosiaaliamiehen on autettava asiakasta ongelmien selvittelyssä ja tarvittaessa muistutuksen tekemisessä. (Varhaiskasvatuslaki 54/2018.)

Kuluttajasuojalain mukaisessa reklamaatiotilanteessa asiakkaan tulee ilmoittaa tyytymättömyydestään sopimuskumppanilleen eli palvelujen tuottajalle ja halutessaan myös yksityistä varhaiskasvatusta kunnassa valvovalle viranomaiselle.

4.4 Salassapito ja tietojen vaihto

Jokaisen kasvatus- ja opetustoimessa työskentelevän on noudatettava vaitiolo- ja salassapitovelvollisuutta. Se on voimassa myös vapaa-aikana sekä palvelusuhteen päätyttyä. Vaitiolo- ja salassapitovelvollisuuden noudattamisella pyritään asiakkaan/henkilöiden yksityisyyden suojaamiseen.

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan salassapitoa ja asianomaisen tiedonsaantioikeutta sekä tiedon antamista salassa pidettävistä asiakirjoista koskevia säännöksiä sovelletaan myös yksityisen palveluntuottajan järjestämässä ja tuottamassa varhaiskasvatuksessa. Sen lisäksi, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, lapsen tuen tarvetta, tukitoimia ja niiden toteuttamista koskevat tiedot sekä lapsen henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Varhaiskasvatuslain 23 §:ssä tarkoitettu lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä. (Varhaiskasvatuslaki 40 §).

Varhaiskasvatuksen järjestäjällä ja tuottajalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseksi ja tuottamiseksi välttämättömät tiedot lapsen

huoltajilta, opetustoimen viranomaisilta, sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilta, muilta varhaiskasvatus-, sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tuottajilta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiltä. Lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjälle ja tuottajalle sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä. Jos lapsi siirtyy toisen varhaiskasvatuksen järjestäjän varhaiskasvatuslain mukaisesti järjestämään varhaiskasvatukseen tai perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen tai perusopetukseen, aikaisemman varhaiskasvatuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle varhaiskasvatuksen järjestäjälle taikka varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot esiopetuksen tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös varhaiskasvatuksen, esiopetuksen tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä. (Varhaiskasvatuslaki 41 §.)

Varhaiskasvatuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Varhaiskasvatuslaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi muodostettaviin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti. (Varhaiskasvatuslaki 41 §.)

5 Muu viranomaisvalvonta ennen toiminnan aloittamista päiväkodissa ja ryhmäperhepäiväkodissa

5.1 Rakennusvalvonta

Rakennuslupa tarvitaan aina, jos huoneiston käyttötarkoitusta muutetaan, tilaa laajennetaan, tehdään LVI-muutoksia tai rakennetaan täysin uusi päiväkotitoimitus. Esimerkiksi liiketilan tai myymälähuoneiston muuttaminen päiväkodiksi tarvitsee rakennusluvan. Aina huoneiston käyttötarkoituksen muuttaminen päiväkotikäyttöön ei ole mahdollista.

Rakennus- tai toimenpideluvan hakija on se, joka hallitsee koko kiinteistöä (esimerkiksi taloyhtiö). Luvanhakija tarvitsee alusta lähtien avukseen pätevän pääsuunnittelijan ja rakennussuunnittelijan (arkkitehti, rakennusarkkitehti, rakennusinsinööri tai rakennusmestari), joka laatii tarvittavat suunnitelmat ja avustaa rakennusluvan hakemisessa. Luvanhakija tarvitsee rakennushankkeessa myös erityissuunnittelijat (rakenne-, ilmanvaihto- sekä kiinteistön vesi- ja viemärisuunnittelijat) sekä vastaavan työnjohtajan. Erityissuunnitelmien ja työnjohtajien tarpeesta määrätään rakennusluvan ehdoissa.

Mikäli päiväkotihanke ei ole edellyttänyt rakennuslupaa, rakennusvalvonta ei suorita katselmuksia kohteessa /kirjoita lausuntoja. Mikäli uusi päiväkoti on edellyttänyt rakennuslupaa, toiminnan saa aloittaa vasta, kun rakennus on käyttöönottokatselmuksessa hyväksytty käyttöön. Kaikista katselmuksista tehdään katselmuspöytäkirja. Katselmusten suorittaminen etenee pääasiasiassa rakentamisen mukaisessa aikataulussa valmiusasteen perusteella. Päiväkodin ollessa kyseessä, käyttöönotto edellyttää rakentamiselta miltei täydellistä valmiusastetta.

5.2 Terveysuojelulain mukaiset vaatimukset, ilmoitus ja tarkastus

Ennen toiminnan aloittamista, palveluntuottajan tulee olla yhteydessä kunnan terveysuojeluviranomaiseen. Terveysuojelulain (763/1994) perusteella toimijan eli palveluntuottajan tulee tehdä viimeistään 30 vrk ennen toiminnan aloittamista ilmoitus terveysuojeluviranomaiselle. Valvira on antanut 7.2.2018 soveltamisohjeen terveysuojelulain 13 §:n mukaisesta ilmoitusmenettelystä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen toimintayksiköille (http://www.valvira.fi/ymparistoverveys/terveysuojelu/ilmoituksenvarainen_toiminta).

Ilmoituslomakkeita on kuntien terveysuojeluviranomaisten internet-sivuilla.

Ilmoituksen liitteeksi tulee laittaa pohjapiirustus ja ilmanvaihdon mittauspöytäkirja. Ilmoitus rekisteröidään noin kahden viikon kuluessa, jonka jälkeen toimijalle lähtee rekisteröintitodistus. Tämän jälkeen terveysuojeluviranomaiset tekevät tarkastuksen 1-3 kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta.

Ilmoitus on tehtävä myös toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Palveluntuottajan tulee aina tehdä terveysuojelulain mukainen ilmoitus ennen toiminnan aloittamista, jos palveluntuottaja vaihtuu ja vaikka toimitilat pysyvät samana. Jos tilat ja lapsimäärä säilyvät palveluntuottajan vaihduttua ennallaan, ei pohjapiirustusta tai mittauspöytäkirjaa tarvitse toimittaa liitteenä.

Terveysturvaviranomainen antaa palveluntuottajalle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta, käsittelee sen ja tekee tarvittaessa terveysturvavirvelulain 45 §:n mukaisen tarkastuksen.

Elintarvikelain mukaiset vaatimukset, ilmoitus ja tarkastus

Palveluntuottajan tulee tehdä elintarvikevalvontaviranomaiselle päiväkodin keittiöstä elintarvikelain mukainen ilmoitus neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista. Ilmoitukseen liitetään pohjapiirustus ja kuvaus keittiön omavalvonnasta. Keittiö rekisteröidään elintarvikehuoneistoksi ilmoitetun toimintaluokan mukaisesti (tarjoilu-, valmistus-, keskuskeittiö). Palveluntuottajalle lähetetään rekisteröintitodistus. Ensimmäinen tarkastus tehdään yleensä 1-3 kuukauden kuluessa. Elintarvikevalvontaviranomaiselle on tehtävä ilmoitus myös palveluntuottajan vaihtumisesta toiminnan muuttumisesta (esimerkiksi, jos tarjoilukeittiö muutetaan valmistuskeittiöksi) tai toiminnan lopettamisesta.

Jokaisella keittiöllä on omavalvontavelvoite. Omavalvontavelvoite on helpointa täyttää laatimalla kirjallinen omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelma ja siihen liittyvä kirjanpito tulee säilyttää keittiössä.

Hygieniaapassi on oltava valmistuskeittiössä työskentelevällä. Hygieniaapassi vaaditaan myös tarjoilukeittiössä, jos siellä käsitellään pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita. Kunnilla voi olla asiasta tarkempia ohjeistuksia.

Tarjoilu- eli jakelukeittiössä voi keittää esimerkiksi puuroa, perunoita ja valmistaa kiisseliä sekä välipalan ja kuumentaa keskuskeittiöltä tullut kypsytetty ja jäädytetty/pakastettu ruoka. Valmistuskeittiössä valmistetaan ruoka raaka-aineista. Myös kylmävalmistuskeittiöstä tullut kypsentämättömän ruuan kypsennys on ruuan valmistamista. Esimerkiksi salaatin pilkkominen ja valmistaminen ovat ruuan valmistamista.

Tarjoilukeittiön vaatimukset

- erillinen käsienspesupiste, varustettuna nestesaippualla ja kertakäyttöpyyhkeillä
- tarvittaessa erillinen astiapesupiste ja erillinen vesipiste elintarvikkeiden erilliseen huuhtomiseen
- astianpesukone
- riittävästi säilytystilaa kylmä- ja kuiva-aineille
- hygieniaapassi

- suojavaatetus
- tarvittaessa terveydentilan selvitys käsiteltäessä kuumentamattomia elintarvikkeita

Valmistuskeittiön vaatimukset

- vähintään 3 erillistä vesipistettä (käsienvesipiste, astiainpesu ja ruuanvalmistus)
- astiainpesukone
- kylmäsäilytystilaa ja kuiva-aineille säilytystilaa
- tarvittaessa jäähdytyskaappi
- keittiöhenkilökunnalle oma wc
- pintapuhtausnäytteet omavalvontasuunnitelman mukaisesti
- hygieniapassi, suojavaatetus ja terveydentilan selvitys pakollisia
- Siivousvälineille varattava oma säilytyspaikka

(Elintarvikelaki 297/2021 ja tartuntatautilaki 1227/2016.) Eviran elintarvikeyrityksen perustamisohjeita voi noudattaa soveltuvin osin myös päiväkodin keittiössä: [Kahvilan, ravintolan tai suurkeittiön perustaminen - Ruokavirasto](#)

5.3 Pelastusviranomaisen suorittama palotarkastus

Pelastuslain (379/2011) mukaan päiväkotikiinteistöön tulee tehdä palotarkastus ennen toiminnan aloittamista. Vaikka kiinteistössä olisi toiminut aiemmin päiväkotikiinteistö, palotarkastus tulee tehdä aina uuden toimijan aloittaessa. Palotarkastaja kirjaa lausuntoonsa paloturvallisuuden näkökulmasta tiloihin sopivan päiväkodin sallitun lapsimäärän.

Kunnan yksityisen varhaiskasvatuksen valvova viranomainen kirjoittaa aluehallintoviranomaiselle lausunnon päiväkotikiinteistöön soveltuvasta lapsiluvusta terveydensuojeluviranomaisen ja pelastusviranomaisen lausuntojen pohjalta. Rakennuslupavaiheessa palveluntuottaja voi pyytää pelastusviranomaiselta ennakkolausunnon soveltuvasta lapsiluvusta.

Pelastussuunnitelma ja poistumisturvallisuusselvitys

Pelastuslain (379/2011) mukaan toimijan tulee laatia pelastussuunnitelma. Ympäri vuorokautista varhaiskasvatusta antavat palveluntuottajat laativat myös poistumisturvallisuusselvityksen. Pelastussuunnitelman keskeisin tavoite on vaara- ja onnettomuustilanteiden ehkäiseminen jo ennakkoon. Pelastussuunnitelmassa tunnistetaan yksikön ongelma- ja vaaranpaikat sekä annetaan ohjeita niistä toimenpiteistä, joilla vaaratilanteita voidaan pyrkiä välttämään kokonaan. Suunnitelmassa kerrotaan myös ensitoimenpiteistä, joihin tulee ryhtyä vaara- tai

onnettomuustilanteen sattuessa. Pelastussuunnitelman teko perustuu pelastuslakiin (379/2011) ja valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta (407/2011).

Pelastussuunnitelma on tärkeä tehdä henkilökunnan ja päiväkodin esimiehen kanssa yhdessä. Se pitää sisällään esimerkiksi riskien arviointia ja perehdyttämistä. Tämä suunnitelma tulisi päivittää kerran vuodessa. Pelastusviranomaisella on olemassa pohja lapset osallistavaan omavalvontaan.

Poistumisturvallisuusselvitys on asiakirja, jossa kuvataan, miten rakennuksen tai tilan käyttötapa ja henkilöiden rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky sekä muut poistumisturvallisuuteen vaikuttavat tekijät otetaan huomioon tulipaloihin ja muihin vaaratilanteisiin varautumisessa ja poistumisjärjestelyissä (Pelastuslaki 18 §). Poistumisturvallisuusselvityspohja on saatavilla: Poistumisturvallisuusselvitys:

<https://pelastustoimi.fi/keski-uusimaa/ohjeet-ja-lomakkeet> -> Poistumisturvallisuus ->
Poistumisturvallisuusselvitys

5.4 Kunnan asettamat omat vaatimukset ennen toiminnan aloittamista

5.4.1 Päiväkodin toimintasuunnitelma

Kunta voi velvoittaa palveluntuottajaa toimittamaan yksikön toimintasuunnitelman (ts. yksikön varhaiskasvatussuunnitelman), jonka tulee olla valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukainen.

5.4.2 Liiketoimintasuunnitelma

Kunnan pyytäessä palveluntuottajan tulee toimittaa ennen toiminnan aloittamista kunnalle päiväkodin liiketoimintasuunnitelma, jossa ilmenee ensimmäisen vuoden suunnitelmaa tuloista ja menoista.

5.4.3 Turvallisuussuunnitelma

Palveluntuottajan tulee tehdä yksikön turvallisuussuunnitelma. Kunnalla voi olla myös oma varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelma, jota tulee noudattaa ja jota palveluntuottajan tulee täydentää yksikön omalla turvallisuussuunnitelmalla. Opetushallitus on julkaissut opetustoimen ja

varhaiskasvatuksen turvallisuusoppaan, jossa on kirjattu ohjeita varhaiskasvatuksen järjestäjille ja päiväkodeille: [Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuus | Opetushallitus \(oph.fi\)](https://www.oph.fi/opa/opa-2017)

5.5.4 Lääkehoitosuunnitelma

Palveluntuottajan tulee tehdä yksikön lääkehoitosuunnitelma. Kunnalla voi olla myös oma varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma, jota palveluntuottajan tulee noudattaa ja jota se voi täydentää omalla lääkehoitosuunnitelmalla.

5.4.5 Ruokahuollon ja siivouksen järjestäminen

Palveluntuottajan on selvitettävä ennen toiminnan aloittamista valvontaviranomaiselle ruokahuollon ja siivouksen järjestäminen.

6 Perhepäivähoitokodille asetetut vaatimukset ennen toiminnan aloittamista

Henkilön hakeutuessa yksityiseksi perhepäivähoitajaksi hän ottaa yhteyttä kunnan yksityistä perhepäivähoitoa valvovaan viranomaiseen. Valvovan viranomaisen kanssa sovitaan tapaaminen, missä tarkistetaan henkilön koulutus ja arvioidaan soveltuvuus alalle.

Ennen toiminnan aloittamista;

- perhepäivähoitajaksi hakeutuva täyttää toiminnan aloittamista koskevan ilmoituksen, jonka valvontaviranomainen hyväksyy tai hylkää
- tarkistetaan tilojen ja toimintaympäristön sopivuus ja turvallisuus, turvallisuussuunnitelman läpikäyminen
- käydään läpi yksityistä varhaiskasvatustoimintaa säätelevät lait, asetukset ja määräykset
- ohjeistetaan omavalvontasuunnitelman laadinta
- ohjeistetaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toiminta
- tarkistetaan henkilön rikosrekisteriote
- käydään läpi yksityisen varhaiskasvatuksen tukimuodot
- käydään läpi kuntakohtainen kirjallinen aloituspaketti

7 Ilmoitukset aluehallintovirastolle

7.1 Yksityisen palveluntuottajan ilmoitusmenettely ja tietojen tallettaminen rekisteriin

Varhaiskasvatuslain 44 §:n mukaan yksityisen palveluntuottajan, joka korvausta vastaan harjoittaa varhaiskasvatustoimintaa päiväkodissa tai perhepäivähoidossa, on tehtävä kirjallinen ilmoitus toiminnasta ennen sen aloittamista tai olennaista muuttamista varhaiskasvatuksesta vastaavalle varhaiskasvatuslain 50 §:ssä tarkoitetulle kunnan toimielimelle siinä kunnassa, jossa palveluja tuotetaan. Ilmoitusten tekemisestä, sisällöstä ja ilmoitukseen liitettävistä asiakirjoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Toiminnan aloittamista koskevan ilmoituksen sisällöstä on määritelty varhaiskasvatuslain 44 § pykälässä. Ilmoituksen on sisällettävä:

- 1) palveluntuottajan nimi, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, yhteystiedot sekä yrityksen toimitusjohtajan tai muun liiketoiminnasta vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot;
- 2) niiden toimipaikkojen nimet ja yhteystiedot, joissa toiminta on tarkoitus aloittaa;
- 3) palvelujen toimintamuoto ja tuottamistapa sekä niiden suunniteltu laajuus kussakin toimipaikassa, palvelutoimintaan käytettäväksi suunniteltujen tilojen ja välineiden viranomaishyväksynät;
- 4) varhaiskasvatuspaikkojen lukumäärä kussakin toimipaikassa;
- 5) toiminnasta vastaavan päiväkodin johtajan tai johtajien sekä mahdollisen muun vastuuhenkilön nimi, henkilötunnus, yhteystiedot, koulutus, työkokemus ja tehtävä toimipaikassa;
- 6) muun henkilöstön määrä ja koulutus;
- 7) tieto rekisteröitymisestä ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettuun työnantajarekisteriin;
- 8) toiminnan suunniteltu aloittamispäivä;
- 9) asiakasasiakirjojen säilyttämispaikka, selvitys asiakasrekisterinpidon keskeisistä periaatteista ja rekisterinpidosta vastaava henkilö ja tietosuojavastaava;
- 10) 48 §:ssä tarkoitettu omavalvontasuunnitelma;
- 11) lasten kanssa työskentelevältä muuhun kuin työsopimussuhteiseen henkilöstöön kuuluvalta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä;
- 12) palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden ja muiden varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteuttamisen arvioimiseksi tarvittavat muut tiedot.

Palveluntuottajan on tehtävä ennen toiminnan aloittamista ilmoitus (Ilmoitus yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen tuottamisesta) tarvittavine liitteineen yhtenä kokonaisuutena kunnan valvontaviranomaiselle. Kunnan yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaviranomainen kirjoittaa lausunnon ja toimittaa aluehallintoviranomaisille ilmoituksen lausuntoineen ja liitteineen. Kunnan viranomainen huolehtii, että lausuntoon on kirjattu toiminnan aloittamiseksi sama päivämäärä, minkä yksityinen toimija on ilmoittanut. Aluehallintoviranomainen toimittaa palveluntuottajalle ja kunnalle asiasta päätöksensä rekisteriin merkitsemisestä.

Varhaiskasvatuslain 46 §:n mukaan sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot pitävät valtakunnallista tietojärjestelmää (yksityisten palvelujen antajien rekisteri) varhaiskasvatuslain 44 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusasioiden käsittelyä sekä yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa ja tilastointia varten. Aluehallintovirasto rekisteröi palveluntuottajan ja sen toimipaikat, jos ne täyttävät varhaiskasvatuslaissa säädetyt edellytykset. Aluehallintovirasto tekee päätöksen rekisteröimisestä tai hylkäämisestä. Palveluntuottaja voidaan poistaa palveluntuottajien rekisteristä, jos palveluntuottaja ei enää täytä 43 §:n 2 momentissa säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä.

7.2 Ilmoitus vastuuhenkilön ja yhteystietojen vaihtumisesta sekä toiminnan lopettamisesta

Varhaiskasvatuslain 45 §:n mukaan yksityisen palveluntuottajan on viipymättä tehtävä kirjallinen ilmoitus vastuuhenkilön vaihtumisesta (yli 6 kuukautta kestävä vaihdos) ja vastuuhenkilön yhteystietojen muutoksesta varhaiskasvatuslain 44 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottaneelle kunnan toimielimelle. Kunnan toimielimen on ilmoitettava saadut päiväkotija koskevat tiedot aluehallintovirastolle.

Palveluntuottaja tekee ilmoituksen yksikön vastuuhenkilön vaihtuessa ja toimittaa ilmoituksen kunnan valvontaviranomaiselle. Ilmoituksessa tulee olla liitteenä kopiot tulevan vastuuhenkilön tutkintotodistuksesta, joka antaa pätevyuden toimia varhaiskasvatusyksikön vastuuhenkilönä. Liitteenä tulee myös olla selvitys vastuuhenkilön työkokemuksesta (työtodistukset). Kunnan valvontaviranomainen täydentää ilmoituksen ja toimittaa aluehallintoviranomaisille ilmoituksen liitteineen.

Ilmoitus yksityisestä varhaiskasvatustoiminnasta tarvittavine liitteineen tehdään myös, jos palveluntuottaja esimerkiksi hakee yksikön asiakaspaikkamäärään lisäystä, päiväkodin nimi muuttuu, yrittäjä vaihtuu tai tilat muuttuvat.

Palveluntuottajan on viipymättä tehtävä kirjallinen ilmoitus myös toiminnan lopettamisesta varhaiskasvatuslain 44 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottaneelle kunnan toimielimelle. Kunnan toimielimen on ilmoitettava saadut päiväkotija koskevat tiedot aluehallintovirastolle.

7.3 Kunnan velvollisuus antaa ilmoitetut tiedot aluehallintovirastolle

Varhaiskasvatuslain 44 §:n mukaan kunnan toimielimen tulee ilmoituksen saatuaan välittömästi suorittaa tarkastus varhaiskasvatuksen toimipaikassa sen varmistamiseksi, että toimintaympäristö ja siellä annettava varhaiskasvatus vastaavat varhaiskasvatukselle asetettuja vaatimuksia. Kunnan toimielimen tulee tarvittaessa saada lausunnot pelastus- ja terveydensuojeluviranomaisilta. Tämän jälkeen sen on viipymättä annettava saamansa päiväkotija koskevat tiedot aluehallintovirastolle. Toiminta voidaan aloittaa tai olennaiset muutokset toiminnassa toteuttaa, kun kunnan toimielin on todennut mainittujen vaatimusten täyttymisen. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa vain, jos se on välttämätöntä turvallisen ja varhaiskasvatukseen soveltuvan toimintaympäristön varmistamiseksi eikä mainituista seikoista voida riittävällä tavalla varmistua edellä mainitun ilmoituksen tai sen liitteiden perusteella. Muilta osin tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Kunnan valvontaviranomainen toimittaa ilmoituksen aluehallintovirastoon tarvittavine liitteineen.

Aluehallintoviraston internetsivuilla on ilmoituslomakkeet: <http://www.avi.fi/web/avi/lomakkeet>.

- Yksityisen palveluntuottajan ilmoitusmenettely varhaiskasvatuksessa. Opas palveluntuottajalle ja kunnan valvontaviranomaiselle.
- Ilmoitus yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden tuottamisesta tai muutoksesta
- Ilmoitus yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden vastuuhenkilön vaihtumisesta tai muutoksesta
- Ilmoitus yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden lopettamisesta

8 Toiminnan aikainen ohjaus, neuvonta ja valvonta

Valvontakäynnit voivat olla ennalta sovittuja tai ilmoittamatta tapahtuvia. Valvontakäyntejä toteuttaa kunnan valvontaviranomainen. Valvontakäyntejä voidaan tehdä myös laajemmassa kokoonpanossa. Valvontakäynnillä tavataan yleensä päiväkodin tai ryhmäperhepäivähoidon vastuuhenkilö tai perhepäivähoitaja, mutta myös työntekijöitä tai lasten vanhempia voidaan haastatella. Valvontaa voidaan tehdä myös toimintaa seuraamalla. Kunnat voivat itse määritellä

valvontakäyntien määrän. Yleisesti käytössä on yhdestä kahteen kertaa vuodessa tehtävät valvontakäynnit. Kunnissa, joissa on käytössä palveluseteli, noudatetaan myös palvelusetelisääntökirjaa. Palvelusetelisääntökirjassa voi olla tarkempia säännöksiä, joita palveluntuottajan on noudatettava. Kuntien valvontaviranomaiset tekevät yhteistyötä, kun oman kunnan lapsi menee toisen kunnan alueella toimivan yksityisen palveluntuottajan asiakkaaksi.

Jokaisesta valvontakäynnistä tehdään muistio. Muistiosta tulee näkyä, onko kysymyksessä normaali vuosittainen ohjaus, neuvonta ja valvontakäynti vai ylimääräinen valvontakäynti esimerkiksi vanhemman, työntekijän tai jonkun muun tahon ilmoituksesta.

KUUMA-kunnat ovat laatineet lakisääteisen valvonta- ja ohjaustehtävän toteuttamiseksi lomakkeita (liitteet 1-10), joita yksityisten palveluntuottajien on kunnan ohjeistuksen mukaisesti täytettävä.

8.1 Valvontakäynnillä läpikäytäviä asioita

Valvontakäynnillä voidaan käydä lävitse seuraavissa kappaleissa kuvattavia asioita.

8.1.1 Perustiedot

Valvontakäynnillä käydään lävitse seuraavat tiedot: työntekijöiden nimi, koulutus, nimike/tehtävä, työrooli, työsopimuksen kesto, hygieniapassi, rikosrekisteriote, vaitiolositoumus, EA-koulutus (EA1-koulutus vähintään 5% henkilöstöstä, lasten hätäensiapukoulutus toivottavaa koko päiväkodin henkilöstölle), perehdytys ja kehityskeskustelu. Valvontakäynnillä voidaan pyytää palveluntuottajalta lapsilista. Valvontakäynnillä tarkastetaan lapsi-kasvattaja-suhdeluku. Kunnat voivat halutessaan käyttää apuna valvontakäynneillä perustietolomaketta. Valvontaviranomainen voi pyytää palveluntuottajalta nähtäväkseen päiväkodin henkilöstön tutkintotodistukset.

8.1.2 Täydennyskoulutus

Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu riittävästi ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään täydennyskoulutukseen. Täydennyskoulutuksen toteutumista ja vaikuttavuutta on seurattava ja arvioitava. (Varhaiskasvatuslaki 39 §.) Tarkempia säännöksiä täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista voidaan antaa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Työnantaja on velvollinen antamaan henkilöstölleen koulutusta ja täydennyskoulutusta. Valvontakäynnillä selvitetään henkilöstön täydennyskoulutukseen osallistumista. Kunta voi tarjota täydennyskoulutusta yksityisten päiväkotien henkilöstölle. Kunta voi myös velvoittaa yksityisten päiväkotien henkilöstöä osallistumaan kunnan järjestämiin koulutuksiin ja työryhmiin.

8.1.3 Havainnointi

Valvontakäynnillä tai ennalta ilmoittamattomalla käynnillä voidaan tehdä havainnointia esimerkiksi oppimisympäristöstä, seurata toimintaa ja käydä keskustelua päiväkodin johtajan ja henkilökunnan tai vanhempien kanssa. Havainnointia tekevät myös kunnan muut edustajat, jotka käyvät yksiköissä (esimerkiksi puheterapeutit, fysioterapeutit, varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja S2-opettajat).

8.1.4 Omavalvontasuunnitelma

Valvira on antanut 20.1.2021 määräyksen varhaiskasvatuksen omavalvonnan laatimisesta, sen sisällöstä sekä seurannasta. Määräyksen ohella Valvira on yhdessä aluehallintovirastojen kanssa laatinut omavalvonnan suunnitteluun omavalvontalomakkeen ja ohjeen

Yksityisen palveluntuottajan on laadittava omavalvontasuunnitelma varhaiskasvatustoiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi. Kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatiminen on yksityisille varhaiskasvatuksen palveluntuottajille lakisääteinen velvollisuus (varhaiskasvatuslaki 48 §). Sekä yksityisellä että julkisella palveluntuottajalla on kuitenkin aina velvollisuus huolehtia siitä, että palvelu tuotetaan turvallisesti ja laadukkaasti.

Omavalvonnalla varmistetaan, että kaikki työntekijät toimivat yhteisesti sovittujen käytäntöjen mukaisesti. Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan varhaiskasvatuksen asiakasturvallisuuden ja laadun varmistamiseksi ja parantamiseksi suunnitellut menettelytavat ja siinä käytettävät asiakirjat. Omavalvontasuunnitelma on julkinen ja se on pidettävä yksikössä asiakasperheiden ja muiden kiinnostuneiden nähtävillä. Omavalvonnan toteutumista on seurattava ja omavalvontasuunnitelman ajantasaisuus on tarkistettava säännöllisesti.

Omavalvontasuunnitelman hyväksyy ja vahvistaa vuosittain ja aina tarvittaessa toimintayksikön vastuuhenkilö.

Valviran antamassa määräyksessä on määritelty keskeiset varhaiskasvatuksen asiakasturvallisuutta ja laatua koskevat vähimmäisvaatimukset. Omavalvontasuunnitelma on kuvaus siitä, miten kussakin nimenomaisessa toimipaikassa varhaiskasvatus tuotetaan ja omavalvonnalla varmistetaan, että kaikki työntekijät toimivat yhteisesti sovittujen käytäntöjen mukaisesti.

Omavalvonta on asiakasturvallisuustyön perusta. Viranomaisvalvonta tukee ja edistää omavalvontaa monin tavoin ohjaamalla, valvomalla ja kouluttamalla. Kun omavalvonta ei ole onnistunut ja valvontaviranomainen puuttuu toimintaan, on puuttuminen ja siitä viestiminen tärkeä osa omavalvonnan kehittämistä.

Valvira ohjaa palveluntuottajia luomaan omavalvonnan yhtenä osana toimivat käytännöt siihen, miten toimipaikkaa koskevia muistutusvastauksia, kantelu- ja valvontapäätöksiä käsitellään sekä otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

Uusi omavalvontasuunnitelmalomake otetaan käyttöön omavalvontasuunnitelman seuraavan päivityksen yhteydessä vuoden 2021 aikana.
([Varhaiskasvatuksen omavalvonta - Valvira](#))

8.1.5 Vakuutukset ja verot

Palvelutuottajan tulee pyydettyäessä osoittaa vuosittain kunnalle voimassa oleva päiväkodin vastuuvakuutustodistus sekä veronmaksutiedot. Todistus vakuutusyhtiöltä vakuutuksen otosta ja verotodistus verottajalta tulee olla alle kolme kuukautta vanhoja.

8.1.6 Pedagoginen laadun valvonta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan, ja varhaiskasvatus toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen järjestäjiä oikeudellisesti velvoittava määräys. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaa erityisesti

varhaiskasvatusturva- ja esioikeuslaki. Esioikeus, jota säätelee perusopetuslaki, on osa varhaiskasvatusta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7-8.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Jokaisella varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatusturvalain turvaama oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Suunnitelman toteutumista on arvioitava vähintään kerran vuodessa ja aina kun siihen on lapsen tarpeista johtuva syy. (Varhaiskasvatusturvalaki 540/2018.)

Kunnan valvontaviranomainen voi käydä valvonta-, ohjaus- ja neuvontakäynneillä päiväkodin tai ryhmäperhepäivähoidon vastuhenkilön tai perhepäivähoitajan kanssa keskustelua valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja kunnallisten varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta niiden toteutumisesta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista voi nostaa esille sisältöjä, joista keskustella (esimerkiksi pedagoginen dokumentointi, osallisuus, oppimisympäristöt tai arvioinnin toteuttaminen). Valvontakäynnillä käytetään auditointilomaketta pedagogisen toiminnan näkyväksi tekemistä ja arviointia. Auditointilomakkeen avulla saadaan myös henkilöstön ääni kuuluville valvontaviranomaiselle. LIITE X

Päiväkodin ja perhepäivähoidon toimintasuunnitelma ja -kertomus voidaan käsitellä valvontakäynnillä. Toimintasuunnitelmassa ja -kertomuksessa tulee näkyä kunnan määrittelemät painopistealueet.

Kunnat voivat velvoittaa yksityisiä päiväkoteja laatimaan toiminnastaan esimerkiksi projektikuvauksia. Näin saadaan näkyväksi esimerkiksi se, miten varhaiskasvatuksen toimintaa rakennetaan lasten mielenkiinnonkohteiden kautta.

Muut asiat

Alle on listattu asioita, joihin palveluntuottajan on tärkeä kiinnittää huomioita, ja joihin valvontaviranomainen voi kiinnittää huomiota valvontakäynnillä. Palveluntuottajia suositellaan kutsumaan kunnan valvontaviranomainen mukaan pelastusviranomaisen ja terveydensuojeluviranomaisen suorittamalle tarkastuskäynnille.

- **Terveydensuojelulain mukainen rekisteröintitodistus ja tarkastuspöytäkirjat**

Valvontäkäynnillä voidaan pyytää nähtäväksi terveydensuojelulain mukainen rekisteröintitodistus sekä tarkastuspöytäkirjat. Päiväkoti tarkastetaan terveydensuojelulain perusteella noin kerran kolmessa vuodessa. Tarkastuksella kiinnitetään huomiota päiväkodin olosuhteisiin, kuten esimerkiksi lämpötilaan, ilmanvaihtoon, valaistukseen ja sisäilman laatuun sekä kiinteistön yleisen kuntoon. Myös pihan rakenteita ja välineitä tarkastetaan, jos niistä voi aiheutua lapsille vaaraa.

Yksityisellä palveluntuottajalla on velvollisuus ilmoittaa terveystarkastajan/ elintarviketarkastajan tarkastuskäynnillä havaitsema mahdollinen epäkohta, ja lähettää tarkastuspöytäkirja kunnan valvontaviranomaiselle. Kunta ilmoittaa terveydensuojeluviranomaiselle henkilön nimen, joka vastaa yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta.

- **Ruokailu**

Valvontäkäynnillä voidaan tarkastaa ruokailun järjestäminen ja ruokalista. Leikki-ikäisen lapsen tavoite on saada viisi kasvi-, hedelmä- tai marja-annosta päivässä. Yksi annos voi olla esimerkiksi pieni tomaatti tai porkkana. Leivän päälle suositellaan kasvisöljypohjaista levitettä. Ruokavaliossa suositellaan kalaa olevan viikoittain. Leivän tulee olla runsaskuituista ja sisältää vähän suolaa. Näkkileivän lisäksi tulee tarjota pehmeitä vaihtoehtoja. Viiden viikon ruokalistojen kierto on riittävä takaamaan leikki-ikäisen ruokavalion monipuolisuuden. Leikki-ikäisten lasten ravitsemussuositukset löytyvät Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen internetsivuilta (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-992-7>).

- **Keittiö ja keittiön omavalvontasuunnitelma, Oivaraaportti ja rekisteröintitodistus**

Oiva-raportti on elintarvikehuoneistojen elintarvikevalvontaviranomaisen laatima asiakirja, jossa arvioidaan yrityksen elintarviketurvallisuutta. Se kertoo tarkastuksen aikana tehdyistä havainnoista, kuten hygieenisestä tasosta ja tuotteiden turvallisuudesta. Terveydensuojeluviranomainen tarkastaa elintarvikehuoneistot (keittiöt) keskimäärin 1-3 vuoden välein.

Valvontäkäynnillä voidaan pyytää nähtäväksi tarkastuspöytäkirjat ja elintarvikehuoneiston rekisteröintitodistus tai kopio siitä. Valvontäkäynnillä voidaan tarkastaa, että Oiva-raportti on esillä siten, että vanhemmat voivat sen halutessaan lukea.

Valvontäkäynnillä voidaan käydä läpi keittiön omavalvontasuunnitelma ja siihen liittyvä kirjanpito. Elintarvikkeiden säilytyslämpötiloista ja kuljetusten vastaanottolämpötiloista palveluntuottajan tulee pitää kirjaa. Myös keittiöhenkilökunnan hygieniapasseista ja terveydentilan selvitystodistuksista tulee pitää kirjaa, jos niitä vaaditaan keittiön toiminnassa. Valvontäkäynnillä voidaan tarkastaa

esimerkiksi elintarvikkeiden säilytystilat. Päiväkodilla tulee olla ruuan lämpötilamittaukset kirjattuna säännöllisesti. Päiväkodin keittiössä on tärkeä olla helposti puhtaana pidettävät pinnat, jotka kestävät vesipesua ja tarvittaessa desinfiointia. Allergiaruokien säilytykseen on tärkeä olla oma tila. Valvontaviranomainen voi selvittää päiväkodilta, miten allergiat ja muut erityisruokavaliot on otettu huomioon päiväkodissa, ja miten ruuan valmistuksen/tarjoilun järjestäminen on huomioitu, jos keittiöstä huolehtiva vakituinen henkilökunta on poissa.

- Siisteys

Valvontakäynnillä kiinnitetään huomiota siisteyteen ja voidaan pyytää nähtäväksi siivoussuunnitelma (siivousväline toimittajilla on olemassa malleja).

- Palotarkastuspöytäkirja ja poistumisharjoitukset

Valvontakäynnillä voidaan pyytää palotarkastuspöytäkirja nähtäväksi. Kunnan pelastusviranomainen suorittaa palotarkastukset voimassa olevan valvontasuunnitelman mukaan. Päiväkotien tulee pitää vuosittain ainakin kerran poistumisharjoitus, sisällesuojautumisharjoitus ja kadonneen lapsen etsintäharjoitus. Päiväkotien tulee vuosittain toimittaa harjoitusilmoitus pelastuslaitokselle (<http://www.ku-pelastus.fi/fi/asioverkossa/paivakodin-harjoitusilmoitus>). Harjoituksista tulee olla päiväkodissa dokumentti, jossa on kuvattu, milloin harjoitus on ollut ja mitä silloin on havaittu.

Päiväkotiyksikössä suositellaan toteuttamaan pelastusviranomaisten järjestämä alkusammutuskoulutus kolmen vuoden välein. Alkusammutuskoulutus on yksityisille palveluntuottajille ilmainen.

Palveluntuottajalla on velvollisuus ilmoittaa kunnan valvontaviranomaiselle tehdyistä palotarkastuksista, jos niissä on havaittu epäkohtia.

- Palovaroittimet

Vuodesta 1997 lähtien perustetuissa päiväkodeissa tulee olla sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet, jos päiväkodissa on 25 lasta tai enemmän. Ennen 1997 perustetuissa päiväkodeissa paristokäyttöiset varoittimet ovat sallittuja. Palovaroittimia tulee olla vähintään lepotiloissa ja käytävillä. Palovaroittimia tulee testata kuukausittain ja myös harjoitusten yhteydessä. Kirjauksessa tulee näkyä, kuka testauksen suorittaa (palveluntuottaja vai kiinteistön omistaja). Palveluntuottaja on joka tapauksessa vastuussa palovaroittimista. Valvontakäynnillä voidaan pyytää nähtäväksi palovaroittimien testauskirjaukset.

- Varapoistumistie ja opasteet

Lepotiloissa on oltava varapoistumistie. Esteetön kulku myös varatien ulkopuolella tulee varmistaa. Uloskäytävien opasteiden tulee olla paikalla. Opasteiden kunnossapito ja valo-opasteiden testaus tulee kirjata ja sopia, kenelle testaus kuuluu (kiinteistön huollolle vai omistajalle). Vastuu on päiväkodin vastuuhenkilöllä. Valvontakäynnillä voidaan pyytää nähtäväksi valo-opasteiden testauskirjaukset.

- Lumiesteet

Päiväkoti ja perhepäiväkoti-kiinteistössä tulee kiinnittää huomiota lumiesteiden asianmukaiseen sijoitteluun katolla.

- Pihatarkastukset

Palveluntuottajien vastuulla on huolehtia pihatarkastuksista vuosittain. Uudelle tai saneeratulle pihalle tehdään käyttöönototarkastus ennen sen käyttöönottoa. Tarkastuksessa kiinnitetään huomiota sekä tehdastekoisii leikkivälineisiin ja rakenteisiin, niiden oikeaoppiseen asentamiseen, että leikkipaikan muihin rakenteisiin ja varusteisiin esim. sään aiheuttamat muutokset, lahoaminen tai ruostuminen ja välineen sekä rakenteen turvallisuustason muutokset korjausten tai osien vaihdon jälkeen. Myös leikkivälineiden ja rakenteiden putoamisalustat tarkastetaan. Huomio tulee kiinnittää myös pihan välittömään läheisyyteen, mahdolliseen aitaamiseen ja muihin rakenteisiin sekä leikkipaikalla olevaan puustoon ja muuhun kasvillisuuteen.

Yksityisen palveluntuottajan tulee varmistaa, että päiväkodin henkilökunta tekee päivittäin tarkastuksen piha-alueella. Tarkastuksessa tarkastetaan pihan kunto päällisin puolin (mm. ilkiivalta, rikkoontumiset, roskaaminen ja huumeneulat). Samalla siirretään ylimääräiset esineet, kuten penkit ja irtokivet pois leikki- ja liikuntavälineiden putoamisalueilta. Kohteeseen kuulumattomat esineet siirretään mahdollisuuksien mukaan kokonaan pois pihalta. Turvallisista ja vaatimusten mukaisista tuotteista ja palveluista saa lisätieto Tukesin www-sivuilta: <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut>.

8.2 Yhteiset tapaamiset

Kunta järjestää yksityisille palveluntuottajille yhteisiä tapaamisia minimissään kaksi kertaa vuodessa. Ne ovat toimintaa ohjaavia ja neuvovia tapaamisia, joissa voidaan käsitellä esimerkiksi pedagogiseen laatuun liittyviä asioita.

8.3 Muut velvoitteet

8.3.1 Lapsilistat

Päiväkodin tulee toimittaa kunnalle lapsilistat vähintään kaksi kertaa vuodessa. Niissä kunnissa, joissa on käytössä palveluseteli, palvelusetelisääntökirja määrittelee tarkemmin, kuinka monta kertaa ja miten palveluntuottajan pitää tiedot toimittaa.

8.3.2 Toimintasuunnitelma ja –kertomus

Toimintasuunnitelma ja -kertomus tulee olla kunnan määrittämän pohjan mukainen ja ne tulee toimittaa vuosittain kunnan valvontaviranomaiselle sen määrittelemän aikataulun mukaisesti. Kuntien määrittämät painopistealueet tulee näkyä yksikön toimintasuunnitelmassa ja –kertomuksessa. Valvontakäynnillä voidaan käydä lävitse päiväkodin toimintasuunnitelma ja/tai -kertomus.

9 Viranomaisen toimittama tarkastus ja seuraamukset

9.1 Tarkastusoikeus ja tarkastuksen toimittaminen

Valvontaviranomainen voi tarkastaa varhaiskasvatuksen järjestäjän ja palveluntuottajan varhaiskasvatuslaissa tarkoitetun toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimipaikat ja toimitilat. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto voi määrätä kunnan toimielimen perustellusta syystä tarkastamaan yksityisen palveluntuottajan toimipaikan. Tarkastaja on päästettävä kaikkiin toimipaikan tiloihin. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan kuitenkin tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi. Muilta osin tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. (Varhaiskasvatuslaki 55 §.)

Tarkastajalle on salassapitosäännösten estämättä esitettävä kaikki hänen pyytämänsä asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi. Lisäksi tarkastajalle on annettava maksutta hänen pyytämänsä jäljennökset tarkastuksen toimittamiseksi välttämättömistä asiakirjoista. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastajan apuna voi olla tarkastuksen toteuttamiseksi tarpeellisia ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan hallintolakia, kielilakia (423/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä valtion virkamieslain (750/1994) 14 ja 15 §:ää. Asiantuntijalla ei ole oikeutta suorittaa tehtäväänsä

pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa muutoin kuin yhdessä tarkastajan kanssa, jota hän avustaa. (Varhaiskasvatuslaki 56 §.)

9.2 Huomautus, huomion kiinnittäminen, määräyksen antaminen ja varhaiskasvatusrikkomus

Jos varhaiskasvatuksen ohjauksen ja valvonnan yhteydessä todetaan, että toiminnan järjestäjä on varhaiskasvatuslain mukaista toimintaa järjestäessään tai toteuttaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä eikä asia anna aiheutta muihin toimenpiteisiin, valvontaviranomainen voi antaa varhaiskasvatuksen järjestäjälle, kunnan tai kuntayhtymän virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle henkilölle tai yksityisen palveluntuottajan toiminnasta vastaavalle vastuuhenkilölle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle. Jos asia ei anna aiheutta huomautukseen tai muihin toimenpiteisiin, voivat valvontaviranomaiset kiinnittää 1 momentissa tarkoitettujen huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen. (Varhaiskasvatuslaki 57 §.)

Jos varhaiskasvatuksen järjestämisessä tai toteuttamisessa havaitaan asiakasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin varhaiskasvatuslain vastaista taikka jos yksityinen palveluntuottaja ei ole täyttänyt ilmoitusvelvollisuuttaan, valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Jos asiakasturvallisuus sitä edellyttää, toiminta voidaan määrätä välittömästi keskeytettäväksi taikka toimipaikan, sen osan tai laitteen käyttö kieltää välittömästi. Valvontaviranomainen voi velvoittaa toiminnan järjestäjän noudattamaan 1 momentissa tarkoitettua määräystä sakon uhalla tai uhalla, että toiminta keskeytetään, taikka että toimipaikan, sen osan tai laitteen käyttö kielletään. (Varhaiskasvatuslaki 58 §.)

Varhaiskasvatuslain 49 §:n mukaan yksityistä varhaiskasvatusta järjestävä tai tuottava, joka tahallaan laiminlyö varhaiskasvatuslain 44 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, järjestää tai tuottaa varhaiskasvatusta, vaikka on poistettu varhaiskasvatuslain 46 §:ssä tarkoitettu rekisteristä, taikka järjestää tai tuottaa varhaiskasvatusta tai esiopetusta vastoin 58 §:ssä tarkoitettua määräystä tai kieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, varhaiskasvatusrikkomuksesta sakkoon. Ennen syytteen nostamista syyttäjän on varattava 50 §:ssä tarkoitettulle kunnan monijäseniselle toimielimelle tilaisuus antaa lausuntonsa.

Kunnan valvontaviranomainen tekee aluehallintoviraston kanssa yhteistyötä (Varhaiskasvatuslaki 59 §). Kunta ilmoittaa yksityisissä päiväkodeissa havaitsemistaan puutteista tai huolista aluehallintovirastoon.

10 Toiminnan päättäminen

Kun yksityinen palveluntuottaja aikoo päättää toimintansa, hänellä on ilmoitusvelvollisuus toimintansa päättämisestä. Palveluntuottajan on täytettävä aluehallintoviraston lomake varhaiskasvatustoiminnan päättämisestä (Ilmoitus yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden lopettamisesta) ja toimitettava se kunnan valvontaviranomaiselle. Valvontaviranomainen toimittaa lomakkeen aluehallintovirastoon. Kunnan palvelusetelisääntökirjassa voi olla maininta siitä, kuinka aikaisin palveluntuottajan on toimitettava tieto toiminnan päättämisestä kunnan valvontaviranomaiselle.

Palveluntuottaja huolehtii liiketoimintansa päättämisestä asianmukaisesti. Palveluntuottajan on huolehdittava esimerkiksi varhaiskasvatustoimintaan liittyvistä asiakirjojen arkistoinnista.

11 Asiakkaan velvollisuudet

Asiakkaalla syntyy sopimussuhde yksityisen varhaiskasvatuspalveluja tuottavan yrityksen/yrittäjän kanssa. Asiakas on siten asiakassuhteessa yrittäjään, ei kuntaan.

Kunta tukee yksityistä varhaiskasvatusta erilaisilla tuilla. Asiakkaan velvollisuus on hoitaa etuuksien hakeminen ja päättäminen esimerkiksi Kelalta (yksityisen hoidon tuki) tai kunnalta (esimerkiksi palveluseteli tai kuntalisä). Asiakkaan velvollisuutena on myös ilmoittaa muutokset tarvittaville tahoille esimerkiksi päiväkotiin, kunnalle ja Kelaan.

12 Lähteet

Aschan, A. 2017. Yksityisten päiväkotien valvonta. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos. Luento 12.12.2017.

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998).

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>.

Asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista (804/1992)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1992/19920804>

Elintarvikelaki (23/2006) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060023>

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:94. Opetushallitus, Suomen yliopistopaino OY, Helsinki.

Gummerus, P. 2017. Päiväkotien valvonta. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus. Luento 12.12.2017.

Kuntalaki (410/2015) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504>

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005).

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272>.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287>

Pelastuslaki (379/2011) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>

Perusopetuslaki (628/1998) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annettu laki (569/2009)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090569>

Tartuntatautilaki (1227/2016) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161227>

Terveydensuojeluasetus (1280/1994) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941280>

Terveyttä ja iloa ruuasta – varhaiskasvatuksen ruokailusuositus 2018. (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-992-7>).

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110407>

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180753>

Valvira Varhaiskasvatuksen omavalvonta [Varhaiskasvatuksen omavalvonta - Valvira](#)

Varhaiskasvatustilaki (540/2018) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Määräykset ja ohjeet 2018: 3a. Opetushallitus, PunaMusta Oy. Helsinki.
(https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf).

Vlasov, Salminen, Repo, Karila, Kinnunen, Mattila, Nukarinen, Parrila ja Sulonen 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Julkaisut 24: 2018. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Suomen yliopistopaino. Tampere.
<https://karvi.fi/varhaiskasvatus/varhaiskasvatuksen-laadun-arvioinnin-perusteet-ja-suositukset/>

Voima, V. 2018. Yksityisten päiväkotien valvonta rakennusvalvonnan näkökulmasta. Järvenpään kaupunki. Henkilökohtainen tiedonanto 4.6.2018.

13 Liitteet

Liite 1. Ilmoitus kunnalle ennen yksityisen päiväkodin toiminnan aloittamista tai muuttamista

Liite 2. Yksityisen varhaiskasvatuksen toimintavuosi-ilmoitus (päiväkodit ja ryhmäperhepäivähoito)

Liite 3. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta-asiakirja (päiväkodit)

Liite 4. Yksityisen varhaiskasvatuksen lapsiryhmäilmoitus (päiväkodit ja ryhmäperhepäivähoito)

Liite 5. Yksityisen varhaiskasvatuksen henkilöstön tiedot (päiväkodit ja ryhmäperhepäivähoito)

Liite 6. Ilmoitus kunnalle ennen yksityisenä perhepäivähoitajana toimimisen aloittamista tai muuttamista

Liite 7. Yksityisen perhepäivähoidon ohjaus- ja valvonta-asiakirja

Liite 8. Yksityisen perhepäivähoitajan lapsiryhmäilmoitus

Liite 9. Yksityisen perhepäivähoitajan turvallisuussuunnittelu